

nesejí, a přesto sklízají, je zaměřeno na práci člověka. Podobnostvím o polních lilíích, které nepracují a nepředou, reaguje na běžnou práci žen. Oba druhy práce jsou dobré. Člověk však svou starost o práci často nepřiměřeně přehání. Místo toho, aby pracoval s důvěrou v Boží pomoc, se domnívá, že všechno závisí jen na něm. Je to koneckonců strach, který ho obestírá, strach, aby nepřišel zkrátka, aby neměl nedostatek. Tento strach kazí jeho práci. Brání mu, aby se těšil z práce, aby se s chutí oddával své kreativitě. Práce se pak stává pouhým výrazem starosti a strachu. Zmocňuje se člověka a udržuje ho v trvalém neklidu.

Je pochopitelné, že si člověk dělá starosti o svůj život a o svou budoucnost, neboť jeho bytí je v tomto světě ohroženo. Ale nejistá existence by ho neměla hnát do úzkostlivé starosti, nýbrž v něm vzbudit důvěru, že sám Bůh se o něj postará. Ježíšova slova byla patrně určena apoštolům, kteří zanechali své práce a jako putující kazatelé vložili veškerou důvěru na Boha. Avšak již Matouš aplikoval tato slova na společenství lidí. Jsou to slova, která mají dnes stejnou platnost jako kdysi. I pro nás platí zásada: Nejprve tedy hleďte Boží království a jeho spravedlnost, a to všechno vám bude přidáno (Mt 6,33). Smyslem není to, že nebudu smysluplně a odpovědně plánovat svou pozemskou existenci, neboť určité zaopatření a zajištění je nezbytné. Otázkou však zůstává, co je mým hlavním cílem. Jestliže budu kroužit pouze kolem sebe a kolem svého strachu, bude celý můj život sžírán obavou a já se budu neustále pln neklidu rozhlížet po nových cestách, které mi umožní určité zajištění. Pohled na Boží království však relativizuje mou starost. Mohu se do jisté míry zabezpečit proti krádeži, avšak nemohu jí zcela zabránit. Mohu si platit nadstandardní životní pojištění, avšak nemohu si tím prodloužit život. Nemám žádnou záruku zdravého života a vysokého věku. Jsem v Božích rukou. Rozhodující je, že Boží království přijde, že Bůh bude vládnout také ve mně. Jestliže ve mně vládne Bůh, nebudou mne sužovat starosti. Bůh mne osvobodí od bůžků tohoto světa, ke kterým se tak úzkostlivě upínám a kteří mi nikdy nedopřejí pokoje, dokud nebudu zcela jejich.

Úzkostlivá starostlivost zatemňuje ducha. Budu se sice starat o svou budoucnost, avšak nebudu jednat rozumně. Strach mne poženě k nesmyslným výdajům a zajištěním. Ježíš nás chce od tohoto úzkostlivého strachu osvobodit, abychom mohli převzít rozumnou odpovědnost za sebe a svou rodinu. Umění spočívá v tom, zajistit si budoucnost a zároveň se dokázat oprostit od starostí. Mám dělat to, co je v mých silách, a poté vše s důvěrou přenechat Bohu. Jako správce kláštera vím, že jsem zodpovědný za řádné finanční zabezpečení kláštera a všech jeho zaměstnanců. Ale pokud mne budou starosti spojené se zajištěním kláštera pronásledovat i v modlitbě, pak není něco s mou duší v pořádku. Pak už mi jde hlavně o sebe samého, nikoliv o Boha a jeho království. Chci se ospravedlnit před lidmi a vypadat před nimi dobře. Už mi nejde o Boží spravedlnost, o důvěru, že Bůh učiní to nejlepší.

Ať už se se mnou stane cokoliv, vím: Bůh je ve mně. A tam, kde přebývá Bůh, Tajemství, tam jsem doma, tam jsem v úkrytu a bezpečí i uprostřed nebezpečí a nejistoty tohoto světa. Jedině Bůh dokáže člověka osvobodit od starostí. Kde je on Pánem, tam je mír, tam je bezstarostnost, domov, bezpečí, pokoj.

Anselm Grün – Pokoj v srdci

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Luke T. Johnson – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina; Průvodce životem – Matouš – Luxpress; Petr Karas – Boží slovo na každý den; Aleš Opatrný – www.pastorace.cz; Petr Mareček – www.biblickédilo.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.

Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

8. neděle v mezidobí – cyklus A

2. března 2014

Ježíš řekl svým učedníkům: ²⁴„Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Buď jednoho bude zanedbávat, a druhého milovat, nebo se bude prvního držet, a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i mamonu. ²⁵Proto vám říkám: Nedělejte si starosti o svůj život, co budete jíst (nebo co budete pít), ani o své tělo, do čeho se budete oblékat. Což není život víc než jídlo a tělo víc než šaty? ²⁶Podívejte se na ptáky: Nesejí ani nežnou ani neshromáždí do stodol, a váš nebeský Otec je živí. Copak nejste o mnoho cennější než oni? ²⁷Kdo z vás si může svou starostlivostí prodloužit život o jedinou chvilku? ²⁸A proč si děláte starosti o svoje oblečení? Pozorujte polní lilie, jak rostou: nelopotí se, nepředou ²⁹a říkám vám: Ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oblečen jako jedna z nich! ³⁰Jestliže tedy Bůh tak obléká polní trávu, která dnes je, a zítra se hodí do pece, čím spíše vás, malověrní! ³¹Nedělejte si proto starosti a neříkejte: Co budeme jíst? nebo: Co budeme pít? nebo: Do čeho se oblečeme? ³²Po tom všem se shánějí pohané. Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete. ³³Nejprve tedy hleďte (jeho) království a jeho spravedlnost, a to všechno vám bude přidáno. ³⁴Nedělejte si, proto starosti o zítřek, vždyť zítřek bude mít své vlastní starosti. Každý den má dost svého trápení.“

Mt 6,24-34

Úvod k meditaci

První dnešní výzva platí bohatým (každý jsme něčím bohatý). Ježíš zde upozorňuje na úskali až hrozbu, protože bohatství má v sobě pro člověka, hříchem narušeného, vždy nebezpečnou přitažlivost. Druhá výzva je povzbuzením ke zdravé bezstarostnosti a důvěře v Boží starost o nás. To vše směřuje k tomu nejpodstatnějšímu: hledat nejprve Boží království a jeho spravedlnost. Žádný náš zájem nemá stát v cestě právě Božímu království. Jaké materiální starosti mě konkrétně svazují? Kde leží moje obavy o můj život a jak je spojuji s modlitbou? Jak hledám především Boží království a kde ho nacházím?

Výklad biblického textu

Kontext: Poselství tohoto úryvku je dvojitý: zejména bohatým je řečeno, že nelze sloužit dvěma pánům, že tedy potřebují osvobození od svého bohatství podobně, jako bohatý mladík. Všem je pak určeno poselství o bezstarostnosti, které není laciným řešením života, ale osvobozuje pro to nejpodstatnější: pro hledání Božího království a přilnutí k němu. Evangelium tedy nenabízí bezstarostný život jako takový, ale osvobození k plnému životu.

24 Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům: Ježíš předpokládá u člověka úplnou odevzdanost Bohu. Je znázorněna vztahem služebníka k pánovi. Zkušenost vyjádřená úslovím *nikdo nemůže sloužit dvěma pánům* potvrzovala, že takový vztah oddanosti ve službě lze prožívat jen vůči jednomu pánovi. Není možné praktikovat ji ve stejné míře vůči dvěma různým pánům.

zanedbávat (nenávidět)... milovat: Cokoli na zemi hromadíme, o tom pak neustále přemýšlíme a věnujeme tomu mnoho času a energie. Nenechme se pohltnout pouze materiálními zájmy, protože *kořen všeho zla je láska k penězům* (1. Timoteovi 6,10). Jak poznám, jestli v centru mého srdce je Bůh nebo majetek? Treba podle toho, o čem nejvíc přemýšlím, čemu věnuji nejvíc času a úsilí a co je v mém životě rozhodující.

mamonu: Aramejské slovo *mamon* znamená bohatství, peníze nebo majetek. Oddanost člověka těmto věcem vylučuje plnou oddanost Bohu. Pokud někdo majetek má, tím více má být

1. čtení:

Iz 49,14-15

2. čtení:

1 Kor 4,1-5

Evangelium:

Mt 6,24-34

Srovnání:

Lk 16,13;

Lk 12,22-34;

Mt 10,31;1

Kr 10,4-7;

Mt 8,26;

14,31; 16,8;

1 P 5,7;

Mk 10,29-30

citlivý pro ty, kteří mají nouzi.

25 Nedělejte si starosti o svůj život... K překonávání strachu z budoucnosti stanovuje Ježíš zásadu: nedělejte si starosti o svůj život. Bůh je schopen postarat se o nás způsobem, který přesahuje všechny naše možnosti. Jeho starost o uspokojení našich základních potřeb – mít co jíst a do čeho se oblékat – vychází ze správného uspořádání hodnot.

26 Podívejte se na ptáky: nesejí... a váš nebeský Otec je živí: Ptáci nepracují jako lidé, kteří se sytí plody své práce. Vycházíme-li z toho, že jsme také Božím stvořením, pak se i na nás vztahuje podobná Stvořitelova péče. Naše lidská starost o obživu může mít kladný význam. Při veškeré úctě k nejnovějším pokrokům v různých vědních oborech si nedokážeme prodloužit život tak, jak bychom si sami stanovili, ani si nedokážeme připravit zcela bezstarostný život. Nedůvěra vůči Stvořitelově péči je známkou slabé víry. Podle židovského komentáře k Druhé knize Mojžíšově (Ex 16,27nn) byli malověrní ti Izraelité, kteří chtěli během putování pouští sbírat manu i v sobotu. Nenašli nic. Mana nasbíraná o den dříve vystačila i pro den, kdy má člověk podle Božího přikázání přestat s prací.

32 pohané: Slovo *ethné* („národy“) označuje *neizraelce*. V tomto matoušovském kontextu může tento výraz potvrdovat, že posluchačem horského kázání je Izrael, který se shromáždil, aby si vyslechl Ježíšovo učení.

33 Nejprve tedy hleďte Boží království: Boží království je velkým tématem Matoušova evangelia. Ježíšovým příchodem už sice začíná Boží vláda mezi lidmi, bude však dovršena až s jeho příchodem ve slávě. Proto je třeba hledat Boží království už dnes, protože je *mezi námi*.

K tématu

Pochybnosti matky Terezy – svěťice temnoty

Ježíš řekl Tomášovi: „Že jsi mě viděl, věříš. Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili.“ (Jan 20, 24-29)

To byla bomba, když byly v tisku odhaleny tajné zápisky matky Terezy! Psala v nich, že během padesáti let ztratila víru. Pochybovala jako agnostik. Padesát let pouště Před dvaceti lety jsem byl pozván do Kalkaty za lidmi, co pracují na ulici. Měl jsem se setkat s matkou Terezou. Bohužel jsem se musel narychlo vrátit kvůli jedné katastrofě – jeden z mých mladých byl obviněn z vraždy.

Prosila, a Jan Pavel II. s ní souhlasil, aby její dopisy i zápisky byly spáleny. Tak proč byly nakonec odhaleny? Protože upevňují naši víru. Proto se církev zachovala jinak.

Matka Tereza říkala jednu velmi krásnou věc – bála se, aby lidé “nemysleli víc na ni než na Ježíše”. Byla velmi pokorná.

Úsloví: “Nejsem matka Tereza” (nebo “abbé Pierre”) přešlo do běžné mluvy – hodí se v situacích, kdy jsme konfrontováni s něčím, co vyžaduje, abychom překonali sami sebe. Tak jsme si povýšili matku Terezu na ikonu bezpodmínečné a univerzální lásky.

Všichni si mysleli, že je dokonalá. Nikoho by ani nenapadlo, že by mohla pochybovat.

Za její zářící tváří a ohromnou přehlídkou dobrých skutků se podle jejích zápisků skrý-

vala noc víry... Temnota, která trvala padesát let! Sestra Emmanuelle říkala, že toto utrpení zažívala po tři roky, ...ale padesát let! Matka Tereza byla pět let po své smrti blahorečena, což je dost výjimečné. Všechno směřuje ke kanonizaci a to znamená, že bude ctěna všemi křesťany. Pochybnosti nejsou překážkou ke svatosti. Benedikt XVI. před nedávnem před 500 000 mladých lidí v Lorettě řekl: “Matka Tereza navzdory své lásce k bližním a síle víry trpěla Božím mlčením.” Kazatel z apoštolského stolce vysvětloval, že mystikové jako matka Tereza jsou ideálními evangelizátory v našem postmoderním světě, kde se žije, jako by Bůh neexistoval. Dostali se blízko k lidem bez Boha, poznali tu závat, když se člověk vrhne do prázdnoty. Matka Tereza poctivým ateistům připomíná, že by jim stačilo učinit jeden skok, aby se dostali po bok mystiků. Od ničeho ke všemu.

Matka Tereza říkala: “Pro mě jsou prázdnota a mlčení tak nezměrné, že když se dívám, nevidím, když poslouchám, neslyším.” Otec Brian Kolodiejchuk, který jí byl blízký, přiznal: “Nikdy jsem nečetl život svatého, kde by světec žil v tak intenzivní duchovní temnotě tak dlouho. Nikdo nevěděl, že je tak ztrápená.” Nezapomínejme však, že prožila velmi silné duchovní zkušenosti. Navzdory té pustině trávající padesát let podporoval její víru nezpochybnitelný cit Boží lásky, který zakou-

šela. Kdyby tyto okamžiky, tyto duchovní zkušenosti nezažívala, nikdy by se nevydala na svou cestu lásky. Věřila, aniž by měla důkazy, byla přesvědčená, že láska stojí za to, abychom jí všechno obětovali.

Svěťice ateistů a agnostiků

Tohle říkala navzdory všemu svým sestrám, zničeným z práce a unaveným, které žádaly, aby mohly trochu prodloužit dobu modlitby: “Dobu modlitby prodloužíme, to vám dodá větší klid a nakonec uděláte i víc práce.” Ukázalo se, že to byla pravda. Pracovala s láskou. Milovala v temnotě a utrpení, které cítila v hloubce nitra, ji přibližovalo k Bohu. Dokázala ve svém utrpení prociťt Kristovu úzkost. Říkala: „Jestli budu jednoho dne svatá, budu jistě ta z ‘temnot’, budu neustále mimo ráj, abych mohla zažít lampu těm, kteří zažívají tmou na Zemi.“ Matka Tereza bude svěťicí ateistů a agnostiků.

Věřit a nevidět

Sestra Sabita, která se po ní stala představenou Misionárek Lásky pro severozápad Indie, řekla: „Navzdory svým otázkám se rozhodla pokračovat. Myslím, že pochybnosti nám

Vyzvání k bezstarostnosti

Martin Heidegger spatřuje podstatu člověka v jeho bytostné starostlivosti. Bytí je starost. Pobývat ve světě znamená starat se o vlastní existenci, dělat si o sebe starosti, starat se sám o sebe. Starost činí člověka neklidným a nedovolí mu nikdy vydechnout.

Ježíš však chápe člověka jinak. Člověk není svým založením bytostí, která si primárně dělá starosti, nýbrž bytostí, která má důvěru, která se s důvěrou obrací ke svému Otci, který se o ni postará. V horském kázání vyzývá Ježíš apoštoly, aby si nedělali starosti:

Nedělejte si starosti o svůj život, co budete jíst, ani o své tělo, do čeho se budete oblékat... Kdo z vás si může svou starostlivostí prodloužit život o jedinou chvilku? (Mt 6,25.27)

Málokterý jiný Ježíšův výrok vyvolal takovou kritiku jako podobenství o starosti. Nedělat si starosti o zítřek je přece nezodpovědné. Ernst Bloch se domnívá, že tento text ilustruje ekonomickou naivitu křesťanství. Euchité tímto výrokiem ospravedlňovali svůj odmítavý postoj k práci. Mniši následující svatého Antonína naproti tomu považovali práci za podstatnou část duchovního života. Jak máme dnes chápat Ježíšova slova o tom, abychom si nedělali starosti? Chceme tím snad upřednostnit alternativní způsob života, který lidem vyčítá jejich přehnanou zaneprázdněnost a nepatřičné ospravedlňování majetku? Podívejme se na přesný význam Ježíšových slov, která lze chápat jako odpověď na starosti, které nás dnes obklopují a zasévají neklid.

Řecké slovo *merimna* (starost) znamená starostlivé nebo strachující se starání o něco, touhu a záměr něčeho dosáhnout, úzkostlivé očekávání, strach z něčeho. Často také vyjadřuje zármutek a lítost. Staří Řekové mluví o sužujících a mučivých starostech, kterým je člověk vydán. Starost člověka je vždy spojena se strachem. Je to jednání ze strachu, „praktikovaný strach o bytí“ (Ulrich Luz). Právě tuto úzkostlivou starostlivost má na mysli Ježíš ve svém podobenství. Na základě těchto dvou podobenství nám dává odpověď. Podobenství o ptáčích, kteří

pomáhají růst. Ráda si vzpomínám na ten zvláštní výraz v její tváři, když se modlila. Ta představa mi dává velkou sílu.” Pro nespočet lidí, kteří tuto vyprahlost zažívají, je vzorem. Nedosažitelná ikona matka Tereza je jako my. Díky ní si dokážeme lépe uvědomit relativitu hranic mezi vírou, agnosticismem a ateismem. Co je to víra? Věřit a přitom nevidět. Paradoxně je tak matka Tereza pro nás ještě větší a přesvědčivější osobností, než předtím. Také je pro nás určitou útěchou po všech těch “blouznivcích”, kteří se odvážili ve jménu Boha zabíjet.

„Vira, která nemá pochybnosti, je mrtvá víra,“ říkal Miguel de Unamuno. A nezapomínejme na to, co řekl Kristus Tomášovi.

Svým způsobem je život s chudými vlastně lehčí než žít s delikventy. Ti jsou také chudí, ale k bídě se přidává ještě šilené násilí. Poslání, jaké mám já, vyžaduje velkou blízkost k Bohu. Tuto blízkost mi až dosud věnoval. Mohu o ní vydávat svědectví. Už 60 let vím, že Bůh je jen láska a přesto na mě tváří v tvář utrpení a peklu doléhají pochyby. Jak Bůh, který je tolik milosrdný, mohl stvořit věčné utrpení?

Guy Gilbert – *Bud'te světlem*